

Pojam živinarstva

- **Pod živinarstvom se podrazumeva gajenje životinja iz klase ptica, u cilju proizvodnje jaja, mesa i drugih proizvoda kao i za druge i namene.**
- **Pre svega se to odnosi na odomaćene životinje kao što su kokoši, ćurke, patke, guske i morke.**
- **Međutim, u širem smislu pod živinarstvom se podrazumeva i odgoj golubova, fazana, prepelica kao i vanevropskih vrsta ptica kao što su nojevi, emui i njima srodne vrste.**
- **U prošlosti, tokom duge ljudske istorije, bilo je i pokušaja gajenja labudova i paunova kao živine.**

Poreklo domaće kokoši

- Motiv za odomaćenje kokoši bila je potreba ljudi da se obezbede kvalitetnim namirnicima (jaja, meso), kao i za borbe petlova.
- Predak i rodonačelnik domaće kokoši postoji i danas.
- To je divlja šumska kokoš (*Gallus gallus*), koja nastanjuje džungle Jugoistočne Azije.

Domestikacija domaće kokoši

- **Smatra se da je odomaćivanje divlje kokoši počelo još pre 10.000 godina.**
- **Iz Jugoistočne Azije se raširila po istočnim teritorijama današnje Kine.**
- **Takođe, i na Indijski podkontinent, i dalje preko Irana do Bliskog Istoka, a odatle u Evropu i Afriku.**
- **Pretpostavka je da se ovo širenje odomaćene kokoši, odvijalo „putem svile“.**
- **U Novom Svetu je ljudi nastanjuju iz dva pravca, u skladu sa sopstvenim migracijama.**
- **Polinezijska plemena su kokoši raširila po Južnoj Americi, a evropski doseljenici po Severnoj.**

Poreklo domaće ćurke

- Domaća ćurka (*Meleagris gallopavo*) nastala je pripitomljavanjem divlje ćurke u Meksiku, pre 2.000 godina.
- Španski osvajači su je doneli u svoju otadžbinu, u ranom XVI veku.
- Odatle se, preko mediteranskog pojasa, širila preko cele Evrope.

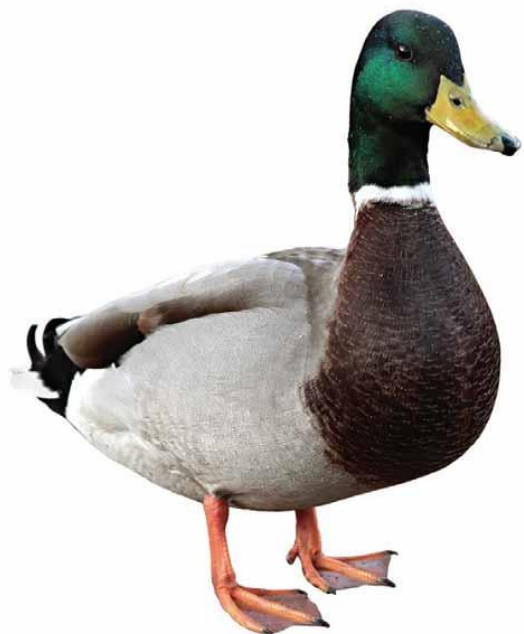

Poreklo domaće patke

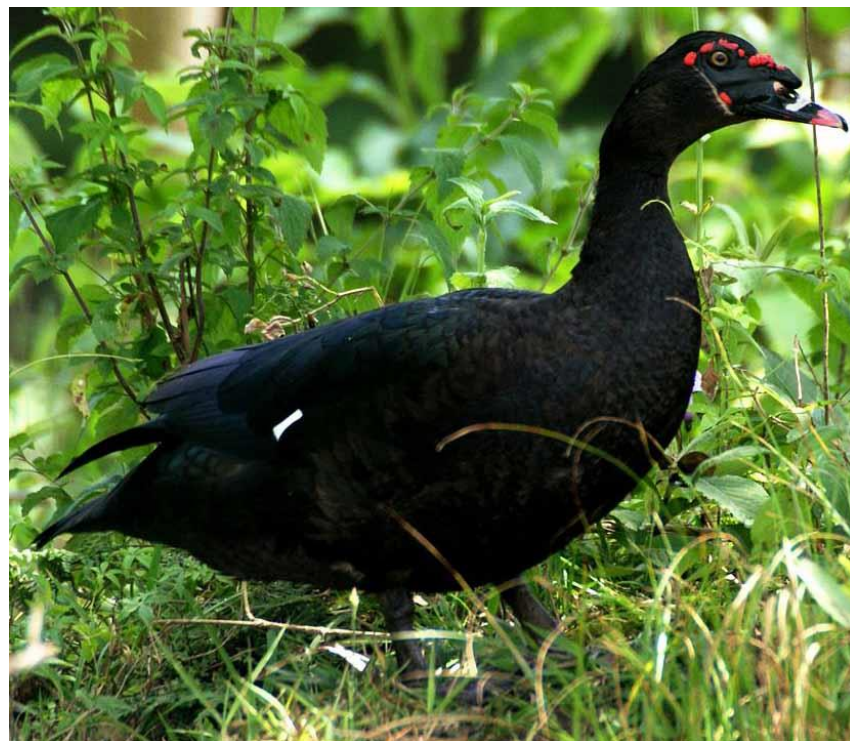
- Sve današnje rase domaćih pataka, izvorno vode poreklo od dve divlje vrste.
- Prva je Evroazijska divlja patka (*Anas platyrhynchos*) a druga mošusna patka (*Cairina moschata*).
- Evroazijska divlja patka je odomaćena pre 3.000 godina u Kini, mada ima mišljenja da se isti proces odvojeno dešavao i u Evropi.
- U svakom slučaju, rase nastale domestikacijom ove patke, po Severnoj Americi se značajnije šire od XIX veka.
- Mošusna patka je odomaćena u Južnoj Americi, na području današnjeg Perua, pre 2.000 godina.
- Evroazijska i mošusna patka su dve različite vrste.
- Njihovim ukrštanjem dobija se neplodno potomstvo, ali sa veoma izraženim heterozis efektom, što se značajno koristi prilikom proizvodnje komercijalnih hibrida.

Rodonačelnici domačih pataka

Anas platyrhynchos

Cairina moschata

Poreklo domaće guske

- **Domestikacija gusaka otpočela je pre oko 5.000 godina.**
- **Današnje rase domaćih gusaka vode poreklo od rodonačelnika koji pripadaju različitim vrstama.**
- **Većina rasa u Evropi i Severnoj americi nastala je do rodonačelnika (*Anser censer*), čije odomaćivanje je verovatno započelo na području Egipta.**
- **Najveći broj rasa u Africi i Aziji nastao je odomaćivanjem divljeg rodonačelnika (*Anser cygnoides*) na području današnje Kine.**
- **U svakom slučaju ovi rodonačelnici pripadaju različitim vrstama ptica.**

Rodonačelnici domaćih gusaka

Anser censer

Anser cygnoides

Poreklo domaće morke (misirka, biserka)

- **Vode poreklo iz Afrike.**
- **Odomaćene su pre oko 2.000 godina, na području Egipta.**

Sistematika živine

- **Najznačajnije vrste domaće živine (kokoši, ćurke, patke, guske i morke) imaju značajnu identičnu taksonomsku poziciju i to:**
  - **podklasa (*subclassis*): *Neornithes*,**
  - **infraklasa (*infraclassis*): *Neognathae***
  - **nadred (*superordo*): *Galloanserae*.**

- **Dalje se dele u dva reda (*ordo*):**
  - **kokoške: (*Galliformes*)**
    - **U okviru reda kokoši i nadfamilije (*superfamilia*) fazana (*Phasianoidea*) od značaja su:**
      - porodica (*familia*) fazana (*Phasianidae*)
        - » U okviru porodice fazana su kokoši i ćurke.
      - porodica morki (*Numididae*).
  - **patke i guske: (*Anseriformes*).**

Taksonomska definicija živine

- Životinje iz klase ptica, i reda kokošaka, odnosno pataka i gusaka.

Biološke specifičnosti živine

- **U slučaju najvećeg broja životinjskih vrsta, osnovna razlika ptica i sisara je sposobnost letenja.**
- **To je prvenstveno moguće jer su se prednji ekstremiteti su se razvili u krila.**
- **Kosti glave su manje razvijenosti i mase u poređenju sa sisarima, što je takođe bitno za letenje.**
- **U šupljine kostiju glave dopire vazduh prilikom disanja preko nosnih otovra i slušnih kanala.**
- **Kretanje kroz više slojeve atmosfere podrazumeva izloženost oštrijim vremenskim uslovima, pa je upravo zato jedan od rezultata evolucije ptica perje.**

Evencija živine

- Ptice vode poreklo od grupe dinosaurusa, kod koje se razvilo perje.
- Prvi evencioni oblik, koji se može smatrati pretkom ptica je izumrli arheopteriks.
- Dugo je među naučnicima postojao sukob mišljenja da li je pripadao dinosaurusima ili pticama.
- Sada se smatra da je bio prelazni evencivni oblik između njih.

Pitanja za proveru znanja

Domaća kokoš potiče iz:

- a.) Indije
- b.) Srednje Amerike
- c.) Jugoistočne Azije

Domaća ćurka potiče iz:

- a.) Indije
- b.) Srednje Amerike
- c.) Jugoistočne Azije

Sve rase pataka:

- a.) Pripadaju istoj vrsti
- b.) Ne pripadaju istoj vrsti
- c.) Ukrštanjem daju neograničeno plodno potomstvo.

Morke vode poreklo iz:

- a.) Severne Afrike
- b.) Srednje Amerike
- c.) Jugoistočne Azije

Kokoške i patke pripadaju:

- a.) Istom nadredu
- b.) Istom redu
- c.) Istoj porodici

Guske i ćurke pripadaju:

- a.) Istom nadredu
- b.) Istoj redu
- c.) Istoj porodici

Archopteryks je bio:

- a.) Dinosaurus
- b.) Ptica
- c.) Prelazni oblik između dinosaurusa i ptica.